

Μετα-Ψυχολογία
165η Συνάντηση
Βασίλειος Μαούτσος

05/06/12

Μεταψυχολογικό Σεμινάριο

‘Ινστιτούτο Κλασικής Ψυχανάλυσης’

‘Thoughts for the Times of War and Death’ 1915, Τόμος XIV

Καθώς η ακραία έννοια του ‘εγώ’ έχει πλέον λάβει την σωστή της θέση στη προσέγγιση του Freud όπου τα πάντα είναι ‘ιδέες’ και ‘φαντασιώσεις’ - απόρροια των ‘ταυτίσεων’ που έχουν προέλθει από τις ‘ναρκισσιστικές’ απογοητεύσεις που δεν έχουν τέλος σύμφωνα με τον ψυχαναλυτικό ασθενή - ο Freud για λόγους που αναδεικνύονται στο παρόν κείμενο εξετάζει πλέον ολόκληρη την ανθρωπότητα σαν έναν δυνητικό ασθενή.

Πράγματι, η πορεία των ‘ενστίκτων’ έχει λάβει ασύλληπτες διαδρομές για να φτάσουν στο ‘εγωτικό’ σημείο που βρίσκονται. Έχοντας ξεκινήσει από την αίσθηση ότι υπάρχει το άγνωστο ‘ασυνείδητο’ που παρήγαγε μικρά ανθρώπινα ‘λάθη του λόγου’ ή των ‘πράξεων’ και που με την επιστημονική γνώση θα εξαλειφθούν, έχοντας διερευνήσει τα ‘όνειρα’ που τα πρωί έχουν ξεχαστεί, ο Freud προχωράει σε κάτι πολύ μεγαλύτερο που οι ψυχικές παθήσεις και η ανθρώπινη κατάσταση μοιράζονται από κοινού: *στη φονική συμπεριφορά που εκφράζεται μέσα από τους ‘πολέμους’*. Τα ‘ένστικτα’ έχοντας μεταμορφωθεί σε αυθαίρετες ‘ιδέες’ και πεισματικές ‘φαντασιώσεις’ εκ ταυτίσεων αντικειμένων που απωλέσθησαν, δηλαδή, πράγματα άκρως αντι-επιστημονικά που εξυπηρετούν εξ ολοκλήρου και ανοιχτά την αρχή της μυστηριώδους μέχρι τώρα ‘ευχαρίστησης’ μπορούν και αναστέλλουν κάθε λογική διαδικασία μετατρέποντας το άγνωστο ‘ασυνείδητο’ σε παραληρηματική γνώση.

Όμως, παρά τις απίθανες διαδρομές του ‘ενστίκτου’ εν τέλει για μία ακόμη φορά *έρχεται η απογοήτευση*. Τώρα που οι ‘ιδέες’ και οι ‘φαντασιώσεις’ της ‘γνώσης’, της ‘επιστήμης’, της ‘κουλτούρας’, της ‘ηθικής’, της ‘ανωτερότητας’ των λαών μεν έναντι των δε, των ‘τεχνών’ και εν γένει του ‘πολιτισμού’ έχουν αποδείξει την ικανότητά τους να παράγουν ‘ευχαρίστηση’ συμβαίνουν ασύλληπτα πράγματα όπως αυτά τα του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Ωσάν, ολόκληρος ο ‘πολιτισμός’ να ήταν ένα ψέμα και το σεξουαλικό ‘ένστικτο’ ξαναπαρουσιάζεται όπως ακριβώς ήταν τότε που ξεκίνησε η πρώτη ιδέα περί του άγνωστου ‘ασυνείδητου’ του ασθενή. Τότε το ‘ένστικτο’ κάλπαζε προς τις πλέον απίθανες κατευθύνσεις χωρίς κανένα συγκεκριμένο προσανατολισμό και προκαλούσε συμπτώματα στον ασθενή. Τώρα, δεν πρόκειται για ψυχαναλυτικούς ασθενείς αλλά για ολόκληρες κοινωνίες που χρήζουν ψυχανάλυσης αφού για να ικανοποιηθούν εξοντώνουν η μία την άλλη. Εν κατακλείδι, τα ‘ένστικτα’, οι ‘ιδέες’ και οι «φαντασιώσεις» λειτουργούν εντελώς συντονισμένα για την καταστροφή του φαινομενικά λαμπρού πολιτισμού καταστρέφοντάς τον, διαλύοντάς τον συνειδητά και εμπειριστατωμένα ωσάν να επρόκειτο για κάτι φαιδρό που ουδεμία πραγματική αξία αντιπροσώπευε για τον άνθρωπο.

Αυτό που έχει συμβεί στις κοινωνίες είναι το ίδιο με αυτό που συνέβη στον ασθενή: *μόνον ένα ‘μικρό μέρος’* εκ του τεράστιου ασυνείδητου μετετράπη σε ‘εγώ’. Το υπόλοιπο καρδοκούσε για να εκφραστεί ελεύθερα και σεξουαλικά *διαλύοντας με πρώτη ευκαιρία την παραληρηματική ‘ψευδαίσθηση του πολιτισμού’*. Η διαρκής παραγωγή λίμπιντο του ασθενή που αδυνατούσε να βρει τόπο επένδυσης δεν ήταν μεμονωμένο γεγονός προς ψυχανάλυση. Συνιστούσε πρόβλημα για πάρα πολλούς συμπεριλαμβανομένων αυτών που δεν πήγαν για ψυχανάλυση. Έτσι δημιουργήθηκε μία

πλειοψηφία 'κοινωνικής' ανάγκης για λαϊκή ανάλυση - μιας παντελώς ανέφικτης κατάστασης. Ένα τέτοιο συλλογικό ανικανοποίητο λιβιδινικής υποεπένδυσης και εκτόνωσης μετετράπη σε μία περίεργη μορφή σεξουαλικής πράξης όπου ο ένας λαός άρχισε να δολοφονεί μαζικά τον άλλο. Τώρα εκτός του αυνανισμού, του ναρκισσισμού, των ανθρωπίνων σεξουαλικών σχέσεων, των ιδεών, των φαντασιώσεων, προσετέθη ο 'πόλεμος' στις εναγώνιες διαδρομές του ενστίκτου για έκφραση. Όμως, ας μη το δούμε ως ένα απλό κοινωνικό φαινόμενο. Αυτό δημιουργήθηκε από το τεράστιο λιβιδινικό απόθεμα συγκεκριμένων μελών της κοινωνίας. Συνεπώς, πρόκειται περί του ασθενούς που πρόκειται να υποβληθεί σε ανάλυση. Τότε θα αντιπροσωπευθεί και πάλι ως μία ακόμη 'ιδέα', ιδέα εσωτερικού πολέμου του υποκειμένου.